

KENNISCENTRUM
VLAAMSE STEDEN
Interlokale vereniging

Vlaanderen
verbeelding werkt

Th!nk E

Stappenplan Energiedelen

Praktisch naar succesvolle projecten

Publisher Zelf-gepubliceerd door Th!nk E, België 2023
© Kenniscentrum Vlaamse Steden, 2023

Afgerond in: Mei 2023

Auteur: **Th!nk E** | www.think-e.be | energie delen@think-e.be

Geschreven door: Elise van Dijk, Arnor Van Leemputten, Matthijs Coninx, Leen Peeters

Reviewer: Arnor Van Leemputten

Grafisch ontwerp: Agata Smok, Th!nk E

Omslagfoto: Ecolife project in Kortrijk, © Agata Smok

Lettertype: Calibri

Disclaimer:

Een publicatie van Th!nk E in opdracht van de Interlokale vereniging Kenniscentrum Vlaamse Steden. Met steun van het Agentschap Binnenlands Bestuur. De auteurs hebben deze tekst zo compleet en actueel mogelijk opgesteld; juridische teksten zijn makkelijker gemaakt voor het begrip van de lezer. Aan deze tekst kunt u geen rechten ontleen, en verwijzen de auteurs naar de officiële wettelijke teksten op website van de Overheid Vlaanderen.

KENNISCENTRUM
VLAAMSE STEDEN
Interlokale vereniging

Vlaanderen
verbeelding werkt

Th!nk E

Stappenplan Energiedelen

Praktisch naar succesvolle projecten

Introductie

Leeswijzer en checklist

Stappenplannen

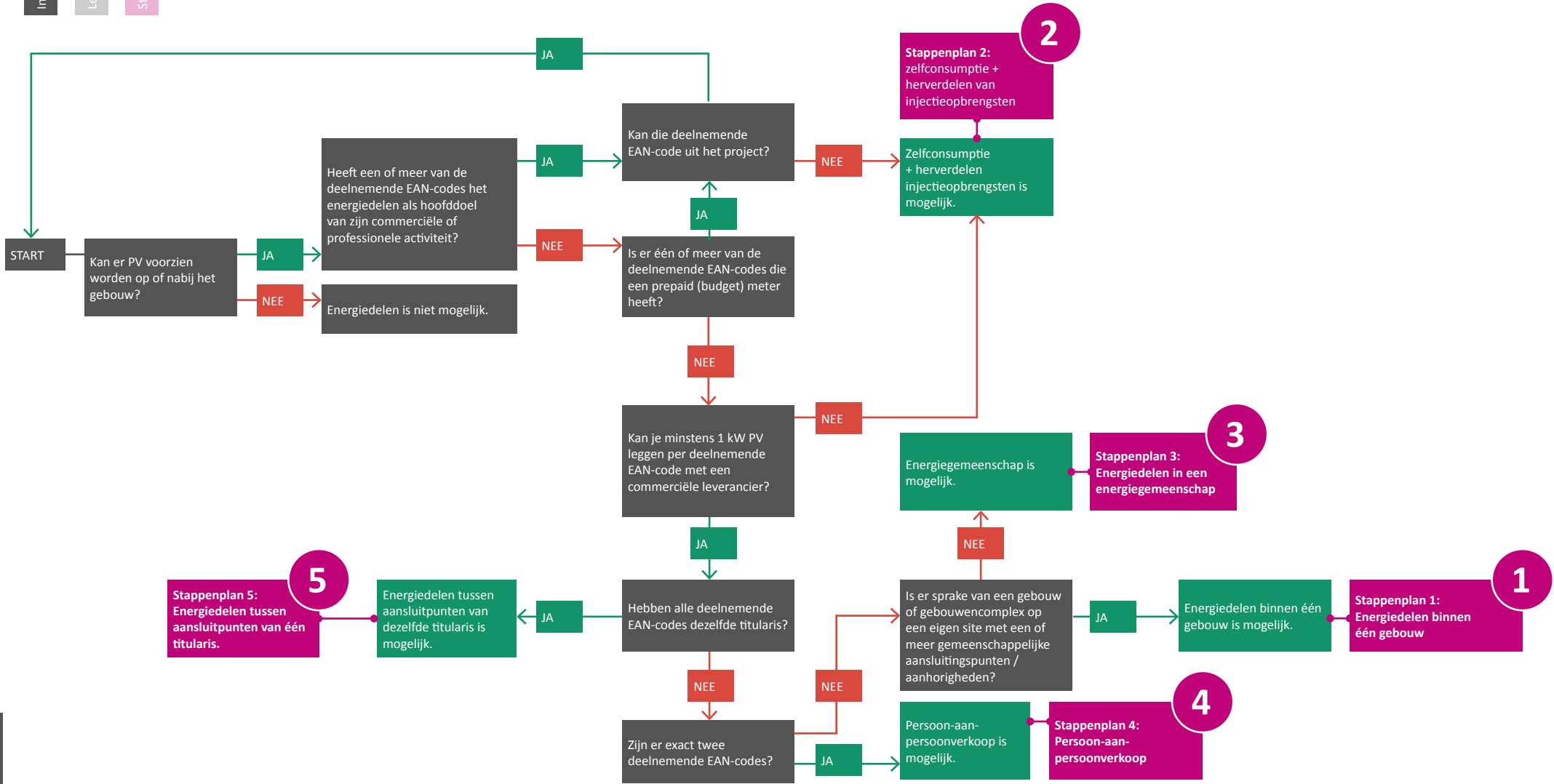
Introductie

Energiedelen is een nieuw gegeven waarbij afnemers zelf of gezamenlijk opgewekte energie direct kunnen delen met een groep burens, vrienden, familie, overheden, kmo's of met een bijkomend afnamepunt dat ze beheren.

Er zijn verschillende vormen van energiedelen mogelijk, elk met eigen regels en voorwaarden. In dit document worden de vormen en de stappen beschreven voor personen die willen beginnen met energiedelen.

De onderstaande procedure dient als hulpmiddel om te bepalen welke vorm van energiedelen u het beste kunt volgen. Voor elke vorm is een bijhorend stappenplan.

De flowchart en het stappenplan volgen het voorbeeld van een gebouw waarop zonnepanelen worden gelegd. Onder gebouw wordt verstaan een gebouw of gebouwencomplex op een eigen site, zoals een appartementencomplex of multifunctioneel gebouw. De vragen en stappen kunnen echter ook voor andere situaties worden gebruikt. De vragen komen overeen met de wettelijke voorwaarden voor de verschillende vormen van energiedelen. De volgorde van de vragen is zodanig dat de voorwaarden compleet zijn voor elk stappenplan, en er geen herhaling is van vragen.

Introductie

Leeswijzer en checklist

Stappenplannen

Leeswijzer en checklist

In de [encyclopedie](#) zijn verklaringen opgenomen van de begrippen die in deze stappenplannen worden gebruikt. De encyclopedie omschrijft de verschillende vormen van energiedelen, de rollen, de technische begrippen, en juridische begrippen. Verder zijn in de encyclopedie de randvoorwaarden en processen voor de verschillende vormen van energiedelen omschreven. Er wordt aangeraden om deze encyclopedie naast de stappenplannen te lezen. Verdere details zijn terug te vinden in het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen en het [Protocol Energiedelen](#) van Fluvius.

In de flowchart op de vorige pagina heeft u vragen kunnen doorlopen om te achterhalen welke vorm van energiedelen voor uw situatie het meest geschikt is. Per uitkomst is in dit document een stappenplan opgeschreven. Per stappenplan wordt de flowchart herhaald, zijn enkele uitgangspunten opgenomen, en worden de stappen aan de hand van een casus beschreven. De stappen worden eerst samengevat. Vervolgens wordt elke stap in meer detail uitgelegd. Per stap is een actielijst opgenomen die u kunt volgen.

Proces en voorwaarden in de [encyclopedie](#) doorgenomen?

Flowchart doorgenomen?

Volgende stap: Stappenplan

Stappenplan 1: Energiedelen binnen één gebouw

Stappenplan 2: Zelfconsumptie en herverdelen van injectieopbrengsten

Stappenplan 3: Energiedelen binnen een energiegemeenschap

Stappenplan 4: Energie delen P2P Persoon-aan-persoonverkoop

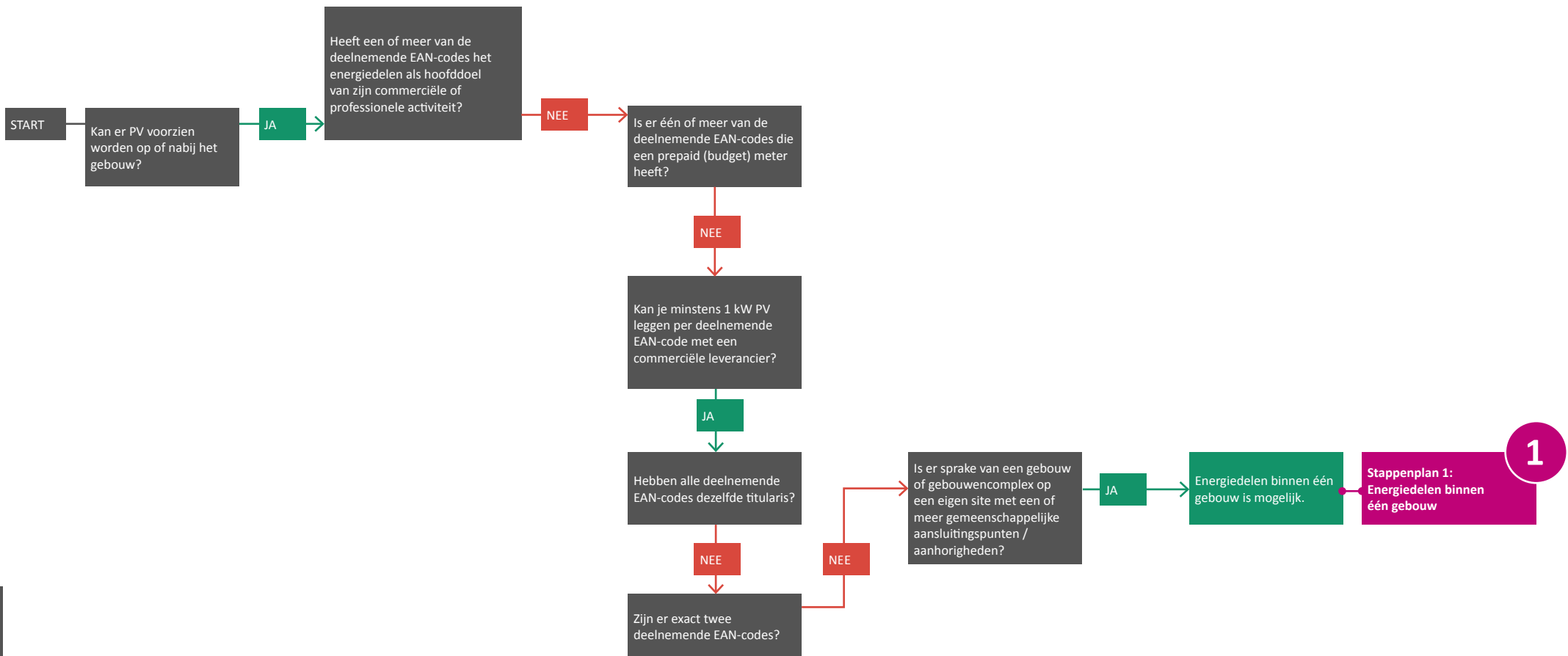
Stappenplan 5: Energiedelen tussen aansluitpunten van één titularis.

Stappenplan 1: Energiedelen binnen één gebouw

Uitgangspunten

Dit stappenplan is geschreven voor bewoners die geïnteresseerd zijn in energiedelen in hun gebouw. In aanvulling op de eisen uit de flowchart, gelden voor de uitwerking van de stappen de volgende uitgangspunten:

- Er is 1 vereniging van mede-eigenaars (hierna: VME);
- Er is interesse in energiedelen van minstens 2 deelnemende EAN-codes (hierna: deelnemers);
- Iedere deelnemer beschikt over een digitale meter;
- De digitale meters zijn omgeschakeld naar meetregime 3.

Overzicht stappen

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5	Stap 6	Stap 7
De deelnemers verzoeken aan de VME om onderzoek te mogen doen naar de mogelijkheden voor energiedelen in hun gebouw.	De deelnemers doen onderzoek naar de mogelijkheden en bepalen de mogelijke scenario's voor energiedelen in hun gebouw.	De deelnemers vragen offertes aan die nodig zijn voor het realiseren van energiedelen in hun gebouw.	De deelnemers vullen de scenario's in en maken een keuze van maximaal 3 optimale scenario's om voor te leggen aan de VME.	De deelnemers bepalen hoe het energiedelen in het gebouw gefinancierd moet worden.	De deelnemers maken een definitief voorstel en presenteren dit ter goedkeuring aan de VME.	De deelnemers volgen de procedure bij Fluvius . Het energiedelen mag beginnen.

Uitwerking stappen

De stappen hierboven worden in dit hoofdstuk nader toegelicht aan de hand van een casus. De casus dient als voorbeeld. De stappen kunnen ook in andere situaties worden gebruikt.

Casus

Het stappenplan vertrekt vanuit het standpunt van één of meerdere gemotiveerde bewoners van appartementen in een appartementencomplex die het dak van het gebouw willen gebruiken voor hernieuwbare energieproductie ten voordele van alle bewoners. Deze gemotiveerde bewoners kunnen eigenaars zijn, maar ook huurders die in overleg treden met hun huurbaas. Daarnaast kan de syndicus ook een belangrijke rol spelen. Deze kan als geïnteresseerde partij ook meedoen (bijvoorbeeld als beheerder), en een ondersteunde rol spelen in de voorbereiding.

Stap 1

In een eerste fase zullen de bewoners die het proces opstarten het project introduceren bij de medebewoners tijdens een algemene vergadering van de VME. Deze introductie heeft als doel toestemming te verkrijgen om **onderzoek** te doen naar de verschillende mogelijkheden van energiedelen binnen het appartementsgebouw. Dit onderzoek kan uitgevoerd worden door de opstartende deelnemers maar hier kan ook een derde partij voor worden ingeschakeld zoals een onderzoeksbureau of via ondersteuning vanuit de stad. In alle vormen van energiedelen is toestemming van de VME nodig omdat de gemeenschappelijke delen van het gebouw zullen worden gebruikt voor hernieuwbare energieproductie (bijvoorbeeld door zonnepanelen).

Acties:

- Vraag toestemming om een derde partij in te schakelen zoals een onderzoeksbureau;
- Stel een lijst op met mogelijk geïnteresseerde deelnemers (zowel eigenaars maar ook huurders);
- Vraag toestemming voor het gebruiken van energiedata (factuur, verbruik, energieleverancier) voor stap 2.

Stap 2

Op basis van de beslissing uit stap 2 gaan de bewoners die het proces opstarten (al dan niet ondersteund door een derde partij) aan de slag met de **studie** van het appartementsgebouw. Om de studie tot een goed einde te brengen moet **data** worden verzameld.

Acties:

- Breng het potentieel voor hernieuwbare energie in kaart (bepaal het bruikbare dakoppervlak, eventueel via de [zonnekaart](#));
- Verzamel zoveel mogelijk energiedata. Als het gebouw al meer dan een jaar over digitale meters beschikt kan dit kwartierdata zijn. Indien niet, verzamel de jaarverbruiken van elektriciteit van alle geïnteresseerde bewoners. Naast de hoeveelheid verbruikte energie is ook de kostprijs van energie belangrijk voor het bepalen van de mogelijke opbrengsten.

Wanneer alle data vergaard is, kan er een energetische analyse worden uitgevoerd. Hoe nauwkeuriger de verzamelde data, hoe beter de resultaten van de analyse zullen overeenkomen met de realiteit.

Acties:

- Bepaal verschillende mogelijke scenario's voor energiedelen binnen één gebouw. Het onderzoek zal meerdere scenario's met elkaar vergelijken. Een aantal van deze scenario's kan ook tot een andere categorie van energiedelen behoren (bijvoorbeeld voor **zelfconsumptie** [① Stappenplan 2: Zelfconsumptie en herverdelen van injectieopbrengsten](#)). Leg voor elk scenario de volgende zaken vast:
 - Alle deelnemers en bepaal hierbij ook of de VME participeert;
 - De beheerder;
 - De verdeelsleutels.
- Voer voor elk scenario een energetische analyse uit.¹ Bepaal op basis van de verzamelde data en nodige aannames over het verbruik, de hoeveelheid energie (kWh) die kan uitgespaard en uitgewisseld worden binnen het gebouw;
- Bepaal voor elk scenario een terugverdienmodel.² Wanneer de energiestromen voor de verschillende scenario's binnen het gebouw in kaart zijn gebracht kunnen deze omgezet worden naar een financieel plaatje op basis van de verschillende tariefcomponenten;
- Vergelijk de verschillende scenario's op basis van de voordelen voor de deelnemers maar ook de risico's en de kosten.³

1 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

2 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

3 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

Stap 3

Na het bepalen van de mogelijke scenario's worden deze mogelijkheden verder uitgewerkt aan de hand van concrete prijs informatie. De bewoners die het proces hebben opgestart bevragen de markt. Het is belangrijk deze offertes aan te vragen rond de tijd dat een nieuwe VME-vergadering gepland is zodat de data nog steeds actueel is tijdens stap 6.

Acties:

- Vraag minstens drie offertes aan voor de installatie van zonnepanelen;
- Vergelijk minstens drie energieleveranciers voor het afnamecontract van de injectie;
- Vergelijk minstens drie energieleveranciers die energiedelen aanbieden, let hierbij vooral op de extra administratiekost;
- Als uit de scenario's blijkt dat andere installaties mogelijk gunstig zijn voor de case vraag ook hier minstens drie offertes aan (bijvoorbeeld batterij, laadoplossingen voor elektrische voertuigen);
- Gebruik de verkregen informatie om de scenario's uit stap 2 verder uit te werken.

Stap 4

Als resultaat van stap 3 worden maximaal drie scenario's geselecteerd om voor te leggen aan de VME. Energiedelen is een complexe materie en om de participatie van zoveel mogelijk eigenaars te verzekeren is het van belang de hoeveelheid informatie tijdens een algemene vergadering te beperken. Om deze reden wordt aangeraden om maximaal drie complexe scenario's te presenteren.

Stap 5

Enmaal de scenario's ingevuld zijn is de volgende stap om te bepalen hoe de kosten zullen worden gedekt.

Acties:

- Bepaal de volledige kostprijs van het project per deelnemer;
- Laat de mogelijkheid om als huurder deel te nemen in de investering open;
- Onderzoek de verschillende subsidiemogelijkheden voor de installatie van [zonnepanelen](#);
- Onderzoek de mogelijkheden voor een derde partijfinanciering (zie ook: [renteloze lening Vlaamse overheid](#)).

Stap 6

Na het uitvoeren van alle voorgaande stappen kan het project definitief worden voorgelegd aan de VME tijdens een algemene vergadering. Deze vergadering heeft als doel een **beslissing** te verkrijgen over het al dan niet **opstarten van energiedelen**. Maximaal drie scenario's worden gepresenteerd en er volgt een stemming over het uitvoeren van één van de scenario's. Hierbij is het van belang om voorafgaand aan de stemming aandacht te besteden aan de eigenaar-verhuurders, zodat de huurders maximaal de kans krijgen om deel te nemen (en eventueel mee te investeren) in het proces. Er kan daarom gekozen worden om voorafgaand aan de algemene VME-vergadering een informatiemoment te houden voor de bewoners en eigenaars zodat huurders en verhuurders het onderwerp met elkaar kunnen bespreken voor de stemming plaatsvindt.

Acties:

- Organiseer een informatiemoment voor huurders en verhuurders voorafgaand aan de algemene vergadering zodat geïnteresseerde huurders afspraken kunnen maken met hun verhuurder;
- Presenteer de geselecteerde scenario's tijdens een algemene vergadering van de VME;
- Houd een stemming over de scenario's zodat er een beslissing is over het uitvoeren van één scenario. Leg hierbij definitief vast wie er deelneemt, wat de verdeelsleutel is en wie de beheerder zal zijn;
- Leg voor het gekozen scenario de bijhorende offertes voor aan de algemene vergadering van de VME en bepaal de uitvoerder(s) van de installatiewerken, zodat de installatie werken van start kunnen gaan.

Stap 7

Tot slot kan het gekozen scenario uitgevoerd worden en de uitvoerder(s) aangesteld worden. Vervolgens doorloopt de beheerder de aanmeldprocedure bij Fluvius om het energiedelen van start te laten gaan.

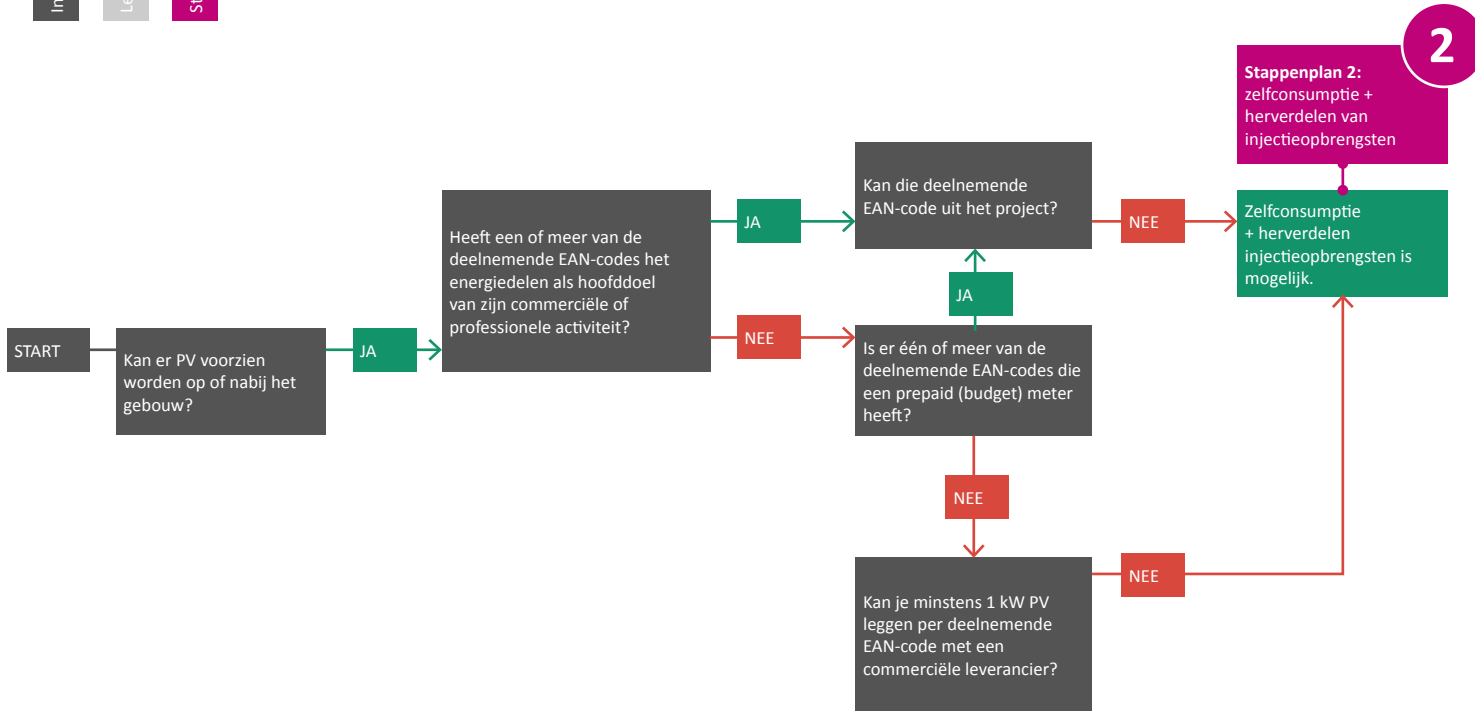
Acties:

- Raadpleeg de informatie over de procedure bij Fluvius in het [Protocol Energiedelen](#);
- Verzamel de relevante informatie (naam, e-mail- adres, telefoonnummer, EAN-code);
- Registreer de relevante informatie voor Energiedelen binnen één gebouw op [mijnFluvius](#).

Stappenplan 2: Zelfconsumptie en herverdelen van injectieopbrengsten

Uitgangspunten

- Dit stappenplan is geschreven voor bewoners die geïnteresseerd zijn in zelfconsumptie in de gemeenschappelijke delen van hun gebouw. In aanvulling op de eisen uit de flowchart, gelden voor de uitwerking van de stappen de volgende uitgangspunten:
- Er is 1 vereniging van mede-eigenaars (hierna: VME);
- Er is interesse in een gezamenlijke investering van hernieuwbare energieproductie van minstens 2 bewoners (hierna: deelnemers);
- Het gebouw beschikt over een digitale meter voor de gemeenschappelijke delen.

Overzicht stappen

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5	Stap 6
De deelnemers verzoeken aan de VME om onderzoek te mogen doen naar de mogelijkheden voor zelfconsumptie in hun gebouw.	De deelnemers doen onderzoek naar de mogelijkheden voor zelfconsumptie.	De deelnemers vragen offertes aan die nodig zijn voor het realiseren van zelfconsumptie in hun gebouw.	De deelnemers maken keuzes voor de praktische invulling van zelfconsumptie in hun gebouw.	De deelnemers bepalen hoe zelfconsumptie in het gebouw gefinancierd moet worden.	De deelnemers maken een definitief voorstel en presenteren dit ter goedkeuring aan de VME.

Uitwerking stappen

De stappen hierboven worden nader toegelicht in dit hoofdstuk. De stappen worden uitgelegd aan de hand van een casus. De casus dient als voorbeeld. De stappen kunnen ook in andere situaties worden gebruikt.

Casus

Wanneer energiedelen zoals gedefinieerd in de verschillende protocollen van Fluvius niet mogelijk blijkt kan er voor het appartementsgebouw nog steeds een goed alternatief zijn voor het installeren van hernieuwbare energieproductie. Voor elke configuratie van gebouwen is zelfconsumptie in combinatie met het herverdelen van de injectie opbrengsten mogelijk. In deze casus wordt de gemeenschappelijke dakoppervlakte van één gebouw gebruikt om zonnepanelen te installeren waarna deze worden aangesloten op de EAN-codes van de gemeenschappelijke delen van dit gebouw. In plaats van de rest energie te gaan herverdelen naar de bewoners (energiedelen volgens het protocol van Fluvius) kunnen de bewoners er ook voor kiezen om de rest energie weer op het net te zetten en de opbrengsten uit het injectietarief te herverdelen onder de investeerders. Er is in dit geval geen limiet op wie deze investeerders kunnen zijn, zowel eigenaars, huurders maar ook een derde partij kan hiervoor kiezen.

Stap 1

In een eerste fase zullen de bewoners die het proces opstarten het project introduceren bij de medebewoners tijdens een algemene vergadering van de VME. Deze introductie heeft als doel toestemming te verkrijgen om **onderzoek** te doen naar de verschillende mogelijkheden van energiedelen binnen het appartementsgebouw. Waarbij in dit stappenplan verder wordt ingegaan op zelfconsumptie. Dit onderzoek kan uitgevoerd worden door de opstartende deelnemers maar hier kan ook een derde partij voor worden ingeschakeld zoals een onderzoeksbureau of via ondersteuning vanuit de stad. In alle vormen van energiedelen is toestemming van de VME nodig omdat de gemeenschappelijke delen van het gebouw zullen worden gebruikt voor hernieuwbare energieproductie (bijvoorbeeld door zonnepanelen).

Acties:

- Vraag toestemming om een derde partij in te schakelen zoals een onderzoeksbureau;
- Stel een lijst op met mogelijk geïnteresseerde deelnemers (zowel eigenaars maar ook huurders);
- Vraag toestemming voor het gebruiken van energiedata (factuur, verbruik, energieleverancier) voor stap 2.

Stap 2

Op basis van de beslissing uit stap 2 gaan de bewoners die het proces opstarten (al dan niet ondersteund door een derde partij) aan de slag met de **studie** van het appartementsgebouw. Om de studie naar zelfconsumptie op gebouwniveau tot een goed einde te brengen moet hoofdzakelijk **data** over de gemeenschappelijke delen worden verzameld.

Acties:

- Breng het potentieel voor hernieuwbare energie in kaart (bepaal het bruikbare dakoppervlak, eventueel via de [zonnekaart](#));
- Verzamel zoveel mogelijk energiedata van de gemeenschappelijke delen. Als het gebouw al meer dan een jaar over digitale meters beschikt kan dit kwartierdata zijn. Indien niet, verzamel de jaarverbruiken van elektriciteit van de gemeenschappelijke delen. Naast de hoeveelheid verbruikte energie is ook de kostprijs van energie belangrijk voor het bepalen van de mogelijke opbrengsten.

Wanneer alle data vergaard is, kan er een energetische analyse worden uitgevoerd. Hoe nauwkeuriger de verzamelde data, hoe beter de resultaten van de analyse zullen overeenkomen met de realiteit.

Acties:

- Bepaal verschillende mogelijke scenario's voor zelfconsumptie met herverdelen van injectieopbrengsten, hier zullen de scenario's voornamelijk van elkaar verschillen in de hoeveelheid geïnstalleerde zonnepanelen;
- Voer voor elk scenario een energetische analyse uit.¹ Bepaal op basis van de verzamelde data en nodige aannames over het verbruik de hoeveelheid energie (kWh) die kan uitgespaard en geïnjecteerd worden vanuit de gemeenschappelijke delen;
- Bepaal voor elk scenario een terugverdienmodel.² Wanneer de energiestromen voor de verschillende scenario's binnen het gebouw in kaart zijn gebracht kunnen deze omgezet worden naar een financieel plaatje op basis van de verschillende tariefcomponenten;
- Vergelijk de verschillende scenario's op basis van de voordelen voor de deelnemers maar ook de risico's en de kosten.³ Het terugverdienmodel is in deze casus zeer afhankelijk van het injectietarief, wat een risico met zich meebrengt als dit daalt in de toekomst.

1 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

2 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

3 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

Stap 3

Na het bepalen van de mogelijke scenario's worden deze mogelijkheden verder uitgewerkt aan de hand van concrete prijsinformatie. De bewoners die het proces hebben opgestart bevragen de markt. Het is belangrijk deze offertes aan te vragen rond de tijd dat een nieuwe VME-vergadering gepland is zodat de data nog steeds actueel is tijdens stap 6.

Acties:

- Vraag minstens drie offertes aan voor de installatie van zonnepanelen;
- Vergelijk minstens drie energieleveranciers voor het afnamecontract van de injectie;
- Als uit de scenario's blijkt dat andere installaties mogelijk gunstig zijn voor de case vraag ook hier minstens drie offertes aan (bijvoorbeeld batterij, laadoplossingen voor elektrische voertuigen);
- Gebruik de verkregen informatie om de scenario's uit stap 2 verder uit te werken.

Stap 4

Als resultaat van stap 3 worden maximaal drie scenario's geselecteerd om voor te leggen aan de VME. Een mogelijk scenario is bijvoorbeeld de hoeveelheid zonnepanelen dimensioneren op het huidige verbruik van de gemeenschappelijke delen en de maximale benutting van het dakoppervlak. Energiedelen is een complexe materie en om de participatie van zoveel mogelijk eigenaars te verzekeren is het van belang de hoeveelheid informatie tijdens een algemene vergadering te beperken. Om deze reden wordt aangeraden om maximaal drie van deze complexe scenario's te presenteren.

Stap 5

Enmaal de scenario's ingevuld zijn is de volgende stap om te bepalen hoe de kosten zullen worden gedekt.

Acties:

- Bepaal de volledige kostprijs van het project per deelnemer;
- Laat de mogelijkheid om als huurder deel te nemen in de investering open;
- Onderzoek de verschillende subsidiemogelijkheden voor de installatie van [zonnepanelen](#);
- Onderzoek de mogelijkheden voor een derde partijfinanciering (zie ook: [renteloze lening Vlaamse overheid](#)).

Stap 6

Na het uitvoeren van alle voorgaande stappen kan het project definitief worden voorgelegd aan de VME tijdens een algemene vergadering. Deze vergadering heeft als doel een **beslissing** te verkrijgen over het al dan niet **installeren van zonnepanelen**. Maximaal drie geselecteerde scenario's worden gepresenteerd en er volgt een stemming over het uitvoeren van één van de scenario's. Hierbij is het van belang om voorafgaand aan de stemming aandacht te besteden aan de eigenaar-verhuurders, zodat de huurders maximaal de kans krijgen om deel te nemen (en eventueel mee te investeren) in het proces. Er kan daarom gekozen worden om voorafgaand aan de algemene VME-vergadering een informatiemoment te houden voor de bewoners en eigenaars zodat huurders en verhuurders het onderwerp met elkaar kunnen bespreken voor de stemming plaatsvindt.

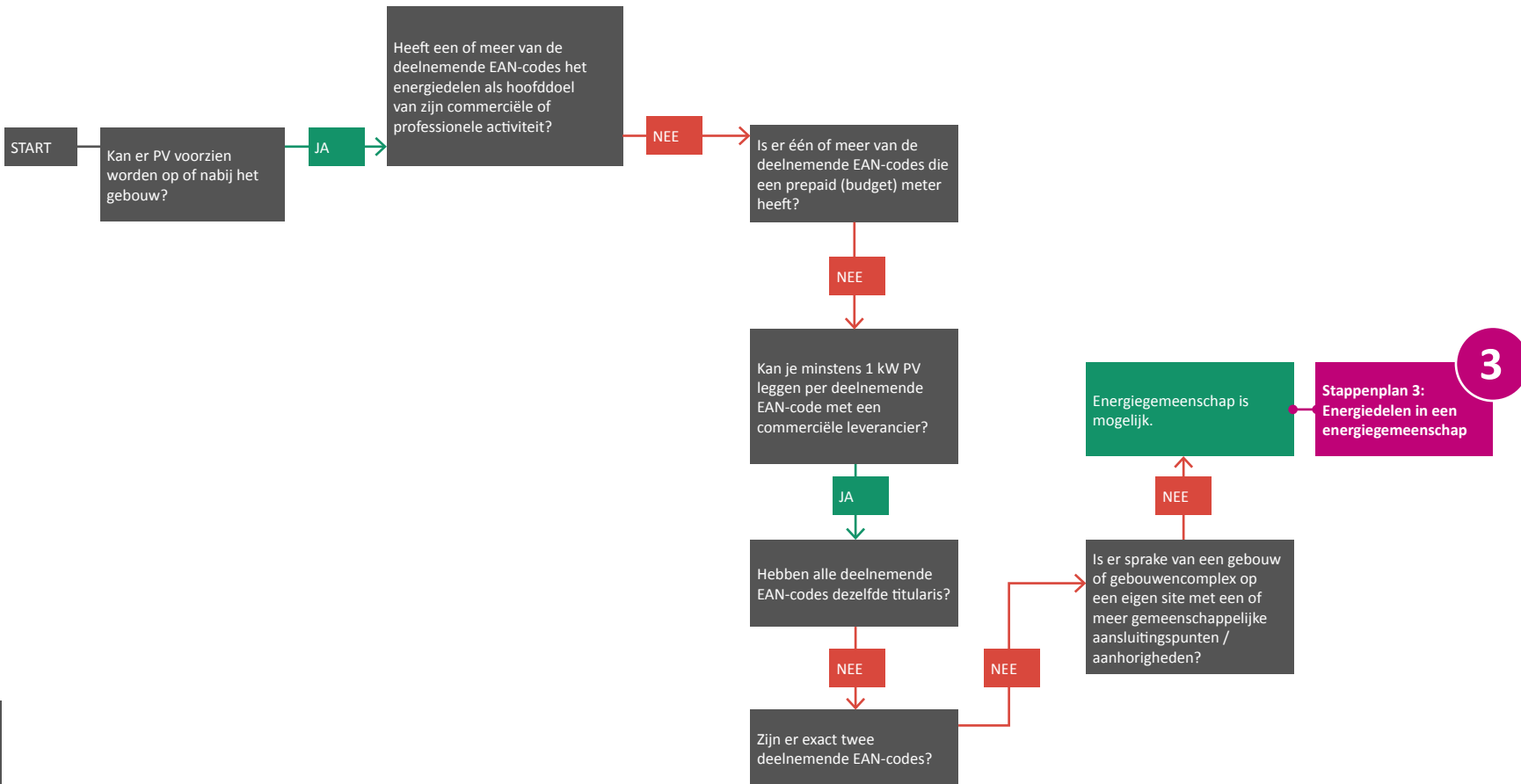
Acties:

- Organiseer een informatiemoment voor huurders en verhuurders voorafgaand aan de algemene vergadering zodat geïnteresseerde huurders een overeenkomst kunnen sluiten met hun verhuurder;
- Presenteer de geselecteerde scenario's tijdens een algemene vergadering van de VME;
- Houd een stemming over de scenario's zodat er een beslissing is over het uitvoeren van één scenario;
- Leg voor het gekozen scenario de uitvoerder(s) van de installatiewerken vast zodat de installatie werken van start kunnen gaan.

Stappenplan 3: Energiedelen binnen een energiegemeenschap

Uitgangspunten

- Dit stappenplan is geschreven voor deelnemers die geïnteresseerd zijn in energiedelen binnen een energiegemeenschap. In aanvulling op de eisen uit de flowchart, gelden voor de uitwerking van de stappen de volgende uitgangspunten:
- Er is een energiegemeenschap opgericht;
- Leden en vennoten van de energiegemeenschap willen energiedelen (hierna: deelnemers);
- Iedere deelnemer beschikt over een digitale meter;
- De digitale meters zijn omgeschakeld naar meetregime 3.

Overzicht stappen

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5	Stap 6	Stap 7
De deelnemers verzoeken aan de andere leden en vennoten om onderzoek te mogen doen naar de mogelijkheden voor energiedelen binnen de energiegemeenschap.	De deelnemers doen onderzoek naar de mogelijkheden en bepalen de mogelijke scenario's voor energiedelen binnen de energiegemeenschap.	De deelnemers vragen offertes aan die nodig zijn voor het realiseren van energiedelen binnen de energiegemeenschap.	De deelnemers vullen de scenario's in en maken een keuze van 3 optimale scenario's om voor te leggen tijdens de algemene vergadering.	De deelnemers bepalen hoe het energiedelen binnen de energiegemeenschap gefinancierd moet worden.	De deelnemers maken een definitief voorstel en presenteren dit ter goedkeuring tijdens de algemene vergadering van de energiegemeenschap.	De deelnemers volgen de procedure bij Fluvius . Het energiedelen mag beginnen.

Uitwerking stappen

De stappen hierboven worden nader toegelicht in dit hoofdstuk. De stappen worden uitgelegd aan de hand van een casus. De casus dient als voorbeeld. De stappen kunnen ook in andere situaties worden gebruikt.

Casus

Energiedelen is steeds mogelijk wanneer er een aparte legale entiteit in de vorm van een energiegemeenschap wordt opgericht. Binnen deze energiegemeenschap mogen de leden met elkaar energiedelen. Het opzetten van een energiegemeenschap brengt extra administratiekosten met zich mee. Dit stappenplan heeft als uitgangspunt dat er al een energiegemeenschap is opgericht waarbinnen de leden met elkaar willen energiedelen. Voorbeelden hiervan zijn appartementsgebouwen die zich niet op dezelfde site bevinden of burelen uit één woonwijk die samen willen investeren in hernieuwbare energie.

Stap 1

In een eerste fase zullen de deelnemers die het proces opstarten het project introduceren bij de leden en vennoten tijdens een algemene vergadering van de energiegemeenschap. Deze introductie heeft als doel **toestemming** te verkrijgen om **onderzoek** te doen naar de verschillende mogelijkheden van energiedelen binnen de energiegemeenschap. Dit onderzoek kan uitgevoerd worden door de opstartende deelnemers maar hier kan ook een derde partij voor worden ingeschakeld zoals een onderzoeksbureau of via ondersteuning vanuit de stad. In alle vormen van energiedelen is instemming van de leden en vennoten nodig als activiteit van de energiegemeenschap.

Acties:

- Vraag toestemming om een derde partij in te schakelen zoals een onderzoeksbureau;
- Stel een lijst op met mogelijk geïnteresseerde deelnemers;
- Vraag toestemming voor het gebruiken van de energiedata van de deelnemers (factuur, verbruik, energieleverancier) voor stap 2.

Stap 2

Op basis van de beslissing uit stap 2 gaan de deelnemers die het proces opstarten (al dan niet ondersteund door een derde partij) aan de slag met de **studie** van de energiegemeenschap. Om de studie tot een goed einde te brengen moet **data** worden verzameld.

Acties:

- Breng het potentieel voor hernieuwbare energie in kaart (bepaal het bruikbare dakoppervlak, eventueel via de [zonnekaart](#));
- Verzamel zoveel mogelijk energiedata. Als de deelnemers al meer dan een jaar over digitale meters beschikken kan dit kwartierdata zijn. Indien niet, verzamel de jaarverbruiken van elektriciteit van alle geïnteresseerde deelnemers. Naast de hoeveelheid verbruikte energie is ook de kostprijs van energie belangrijk voor het bepalen van de mogelijke opbrengsten.

Wanneer alle data vergaard is, kan er een energetische analyse worden uitgevoerd. Hoe nauwkeuriger de verzamelde data, hoe beter de resultaten van de analyse zullen overeenkomen met de realiteit.

Acties:

- Bepaal verschillende mogelijke scenario's voor energiedelen, het onderzoek zal meerdere scenario's met elkaar vergelijken. Een aantal van deze scenario's kan ook tot een andere categorie van energiedelen behoren (bijvoorbeeld voor [zelfconsumptie](#)). Leg voor elk scenario volgende zaken vast:
 - Alle deelnemers (alle leden van de energiegemeenschap of slechts een deel ervan);
 - De beheerder;
 - De verdeelsleutels.
- Voer voor elk scenario een energetische analyse uit.¹ Bepaal op basis van de verzamelde data en nodige aannames over het verbruik de hoeveelheid energie (kWh) die kan uitgespaard en uitgewisseld worden binnen de energiegemeenschap;
- Bepaal voor elk scenario een terugverdienmodel.² Wanneer de energiestromen voor de verschillende scenario's binnen de energiegemeenschap in kaart zijn gebracht kunnen deze omgezet worden naar een financieel plaatje op basis van de verschillende tariefcomponenten;
- Vergelijk de verschillende scenario's op basis van de voordelen voor de deelnemers maar ook de risico's en de kosten.³

1 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

2 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

3 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

Stap 3

Na het bepalen van de mogelijke scenario's worden deze mogelijkheden verder uitgewerkt aan de hand van concrete prijsinformatie. De deelnemers die het proces hebben opgestart bevragen de markt. Het is belangrijk deze offertes aan te vragen rond de tijd dat een nieuwe algemene vergadering gepland is zodat de data nog steeds actueel is tijdens stap 6.

Acties:

- Vraag minstens drie offertes aan voor de installatie van zonnepanelen;
- Vergelijk minstens drie energieleveranciers voor het afnamecontract van de injectie;
- Vergelijk minstens drie energieleveranciers die energiedelen aanbieden, let hierbij vooral op de extra administratiekost;
- Als uit de scenario's blijkt dat andere installaties mogelijk gunstig zijn voor de case vraag ook hier minstens drie offertes aan (bijvoorbeeld batterij, laadoplossingen voor elektrische voertuigen);
- Gebruik de verkregen informatie om de scenario's uit stap 2 verder uit te werken.

Stap 4

Als resultaat van stap 3 worden maximaal drie scenario's geselecteerd om voor te leggen aan de algemene vergadering van de energiegemeenschap. Energiedelen is een complexe materie en daarom wordt aangeraden om maximaal drie van deze complexe scenario's te presenteren.

Stap 5

Enmaal de scenario's ingevuld zijn is de volgende stap om te bepalen hoe de kosten zullen worden gedekt.

Acties:

- Bepaal de volledige kostprijs van het project per deelnemer;
- Laat de mogelijkheid om als huurder deel te nemen in de investering open;
- Onderzoek de verschillende subsidiemogelijkheden voor de installatie van [zonnepanelen](#);
- Onderzoek de mogelijkheden voor een derde partijfinanciering (zie ook: [renteloze lening Vlaamse overheid](#)).

Stap 6

Na het uitvoeren van alle voorgaande stappen kan het project definitief worden voorgelegd aan de algemene vergadering van de energiegemeenschap. Deze vergadering heeft als doel een **beslissing** te verkrijgen over het al dan niet **opstarten van energiedelen**. Maximaal drie geselecteerde scenario's worden gepresenteerd en er volgt een stemming over het uitvoeren van één van de scenario's.

Acties:

- Presenteer de gekozen scenario's tijdens een algemene vergadering van de energiegemeenschap;
- Houd een stemming over de scenario's zodat er een beslissing is over het uitvoeren van één scenario, leg hierbij definitief vast wie er deelneemt, wat de verdeelsleutel is en wie de beheerder zal zijn;
- Leg voor het gekozen scenario de bijhorende offertes voor aan de algemene vergadering van de energiegemeenschap en bepaal de uitvoerder(s) van de installatiewerken, zodat de installatie werken van start kunnen gaan.

Stap 7

Tot slot kan het gekozen scenario uitgevoerd worden en de uitvoerder(s) aangesteld worden. Vervolgens doorloopt de beheerder de aanmeldprocedure bij Fluvius om het energiedelen van start te laten gaan.

Acties:

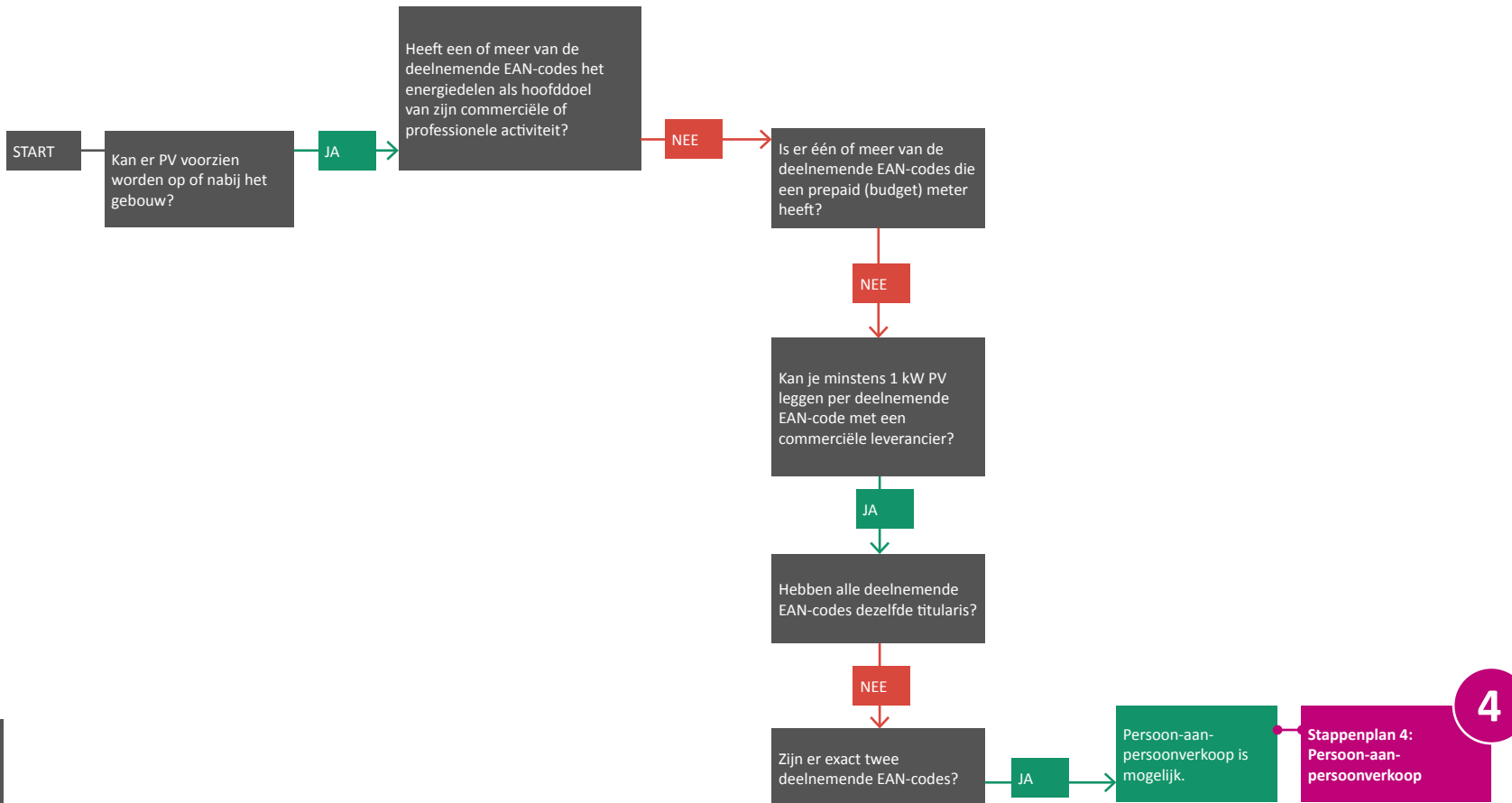
- Raadpleeg de informatie over de procedure bij Fluvius in het [Protocol Energiedelen](#);
- Verzamel de relevante informatie (naam, e-mail- adres, telefoonnummer, EAN-code);
- Registreer de relevante informatie voor Energiedelen binnen een energiegemeenschap op [mijnFluvius](#).

Stappenplan 4: Persoon-aan-persoonverkoop

Uitgangspunten

Dit stappenplan is geschreven voor bewoners die geïnteresseerd zijn in persoon-aan-persoonverkoop (hierna: P2P). In aanvulling op de eisen uit de flowchart, gelden voor de uitwerking van de stappen de volgende uitgangspunten:

- Er is interesse in energiedelen van precies 2 deelnemende EAN-codes (hierna: deelnemers);
- De deelnemers beschikken over een digitale meter;
- De digitale meters zijn omgeschakeld naar meetregime 3.

Overzicht stappen

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4
De deelnemers doen onderzoek naar de mogelijkheden voor P2P.	De deelnemers maken keuzes voor de praktische invulling van P2P.	De deelnemers stellen een overeenkomst op voor P2P.	De deelnemers volgen de procedure bij Fluvius . P2P mag beginnen.

Uitwerking stappen

De stappen hierboven worden nader toegelicht in dit hoofdstuk. De stappen worden uitgelegd aan de hand van een casus. De casus dient als voorbeeld. De stappen kunnen ook in andere situaties worden gebruikt.

Casus

Persoon-aan-persoon verkoop is energiedelen tussen precies twee deelnemers. Dit kan bijvoorbeeld tussen twee bewoners van hetzelfde appartementsgebouw, of tussen twee vrienden uit verschillende steden die beslissen om energie met elkaar te delen.

Stap 1

De deelnemers bij persoon-aan-persoon verkoop zijn van bij de start gekend. Daarom start het proces met een studie van de potentiële opbrengsten van P2P. In een eerste fase wordt alle data verzameld van de deelnemers.

Acties:

- Bepaal de huidige hoeveelheid hernieuwbare energieproductie van beide deelnemers;
- Breng het potentieel voor hernieuwbare energie in kaart (bepaal het bruikbare dakoppervlak, eventueel via de [zonnekaart](#));
- Verzamel zoveel mogelijk energiedata. Als de deelnemers al meer dan een jaar over digitale meters beschikken kan dit kwartierdata zijn. Indien niet, verzamel de jaarverbruiken van elektriciteit van beide deelnemers. Naast de hoeveelheid verbruikte energie is ook de kostprijs van energie belangrijk voor het bepalen van de mogelijke opbrengsten.

Wanneer alle data vergaard is, kan er een energetische analyse worden uitgevoerd. Hoe nauwkeuriger de verzamelde data, hoe beter de resultaten van de analyse zullen overeenkomen met de realiteit.

Acties:

- Bepaal verschillende mogelijke scenario's voor P2P, het onderzoek kan meerdere scenario's met elkaar vergelijken, (bijvoorbeeld een verschil in geïnstalleerde hernieuwbare energieproductie;
- Voer voor elk scenario een energetische analyse uit.¹ Bepaal op basis van de verzamelde data en nodige aannames over het verbruik de hoeveelheid energie (kWh) die kan uitgespaard en uitgewisseld worden;
- Bepaal voor elk scenario een terugverdienmodel.² Wanneer de energiestromen voor de verschillende scenario's in kaart zijn gebracht kunnen deze omgezet worden naar een financieel plaatje op basis van de verschillende tariefcomponenten;
- Vergelijk de verschillende scenario's op basis van de voordelen voor de deelnemers maar ook de risico's en de kosten.³

1 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

2 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

3 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

Stap 2

De deelnemers stellen vast hoe de persoon-aan-persoon verkoop er praktisch uit gaat zien. Deze vorm van energiedelen is ook mogelijk met tussenkomst van een marktpartij zoals een aggregator of een ESCO.

Acties:

- Kies de beheerder;
- Bepaal wie produceert en afneemt (kan ook beiden zijn);
- Leg vast of de energie verkocht wordt en tegen welke prijs;
- Kies indien van toepassing een derde partij die als tussenpersoon optreedt.

Stap 3

De afspraken die in stap 2 worden gemaakt moeten worden vastgesteld in een overeenkomst. De wetgeving en het protocol van Fluvius leggen geen voorwaarden op aan de overeenkomst tussen beide deelnemers, deze is vormvrij. De overeenkomst bevat minstens de afspraken gemaakt in stap 2 en afspraken over hoe de transactie wordt afgewikkeld. Voor het opstellen van deze overeenkomst kunnen de deelnemers een expert op het gebied van contractwetgeving contacteren.

Acties:

- Contacteer een expert op het gebied van contractwetgeving;
- Leg de afspraken uit stap 2 vast in een contract.

Stap 4

Tot slot kan het gekozen scenario uitgevoerd worden.

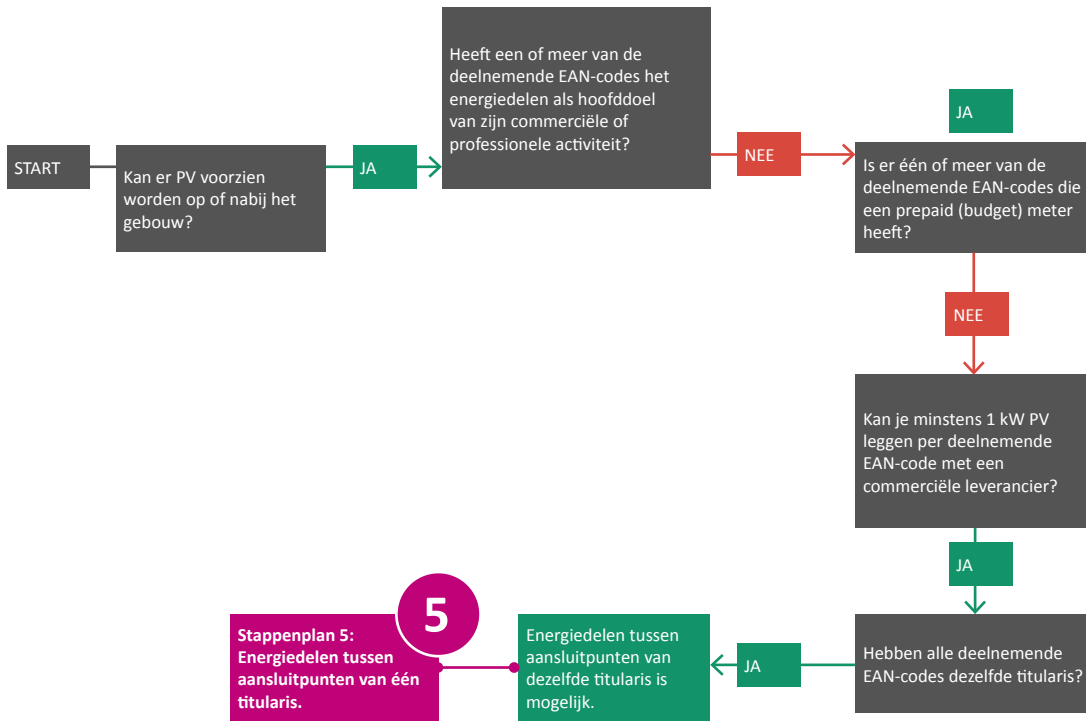
Acties:

- Raadpleeg de informatie over de procedure bij Fluvius in het [Protocol Energiedelen](#);
- Verzamel de relevante informatie (naam, e-mail- adres, telefoonnummer, EAN-code);
- Registreer de relevante informatie voor persoon-aan-persoonverkoop op [mijnFluvius](#).

Stappenplan 5: Energiedelen tussen aansluitpunten van één titularis

Uitgangspunten

- Dit stappenplan is geschreven voor personen met meerdere EAN-codes op verschillende adressen, en die tussen die adressen energie willen delen. In aanvulling op de eisen uit de flowchart, gelden voor de uitwerking van de stappen de volgende uitgangspunten:
- Alle deelnemende EAN-codes (hierna: aansluitpunt) hebben dezelfde titularis (hierna deelnemer);
- Er is interesse in energiedelen van minstens 2 aansluitpunten;
- Ieder aansluitpunt beschikt over een digitale meter;
- De digitale meters zijn omgeschakeld naar meetregime 3.

Overzicht stappen

Stap 1	Stap 2	Stap 3
De deelnemer doet onderzoek naar de mogelijkheden voor energiedelen tussen zijn aansluitpunten.	De deelnemer maakt keuzes voor de praktische invulling van energiedelen tussen zijn aansluitpunten.	De deelnemer volgt de procedure bij <u>Fluvius</u> .

Uitwerking stappen

De stappen hierboven worden nader toegelicht in dit hoofdstuk. De stappen worden uitgelegd aan de hand van een casus. De casus dient als voorbeeld. De stappen kunnen ook in andere situaties worden gebruikt.

Casus

Bewoners in een appartementencomplex kunnen ook een andere woning hebben op een aparte locatie. Het is mogelijk dat een eigenaar van een appartement toestemming krijgt voor het installeren van hernieuwbare energieproductie voor eigen gebruik op een deel van het dak van het appartementsgebouw. De eigenaar van het appartement, die ook eigenaar is van een andere woning, mag de opgewekte energie tussen deze twee woningen delen. De eigenaar is immers titularis van twee aansluitpunten.

Stap 1

De deelnemer bij energiedelen tussen aansluitpunten van één titularis is van bij de start gekend. Daarom start het proces met een studie van de potentiële opbrengsten van energiedelen. In een eerste fase wordt alle data verzameld van de aansluitpunten.

Acties:

- Bepaal de huidige hoeveelheid hernieuwbare energieproductie op de site (in dit geval het individuele appartement);
- Breng het potentieel voor hernieuwbare energie in kaart (bepaal het bruikbare dakoppervlak, eventueel via de [zonnekaart](#));
- Verzamel zoveel mogelijk energiedata van de verschillende aansluitpunten van de titularis. Als de deelnemer al meer dan een jaar over digitale meters beschikt kan dit kwartierdata zijn. Indien niet, verzamel de jaarverbruiken van elektriciteit van de aansluitpunten. Naast de hoeveelheid verbruikte energie is ook de kostprijs van energie belangrijk voor het bepalen van de mogelijke opbrengsten.

Wanneer alle data vergaard is, kan er een energetische analyse worden uitgevoerd. Hoe nauwkeuriger de verzamelde data, hoe beter de resultaten van de analyse zullen overeenkomen met de realiteit.

Acties:

- Bepaal verschillende mogelijke scenario's voor energiedelen tussen aansluitpunten van dezelfde titularis, het onderzoek kan meerdere scenario's met elkaar vergelijken, zoals een verschil in geïnstalleerde hernieuwbare energieproductie;
- Voer voor elk scenario een energetische analyse uit.¹ Bepaal op basis van de verzamelde data en nodige aannames over het verbruik de hoeveelheid energie (kWh) die kan uitgespaard en uitgewisseld worden tussen de aansluitpunten;
- Bepaal voor elk scenario een terugverdienmodel.² Wanneer de energiestromen voor de verschillende scenario's in kaart zijn gebracht kunnen deze omgezet worden naar een financieel plaatje op basis van de verschillende tariefcomponenten;
- Vergelijk de verschillende scenario's op basis van de voordelen voor de deelnemer maar ook de risico's en de kosten.³

1 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

2 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

3 Voor meer informatie zie ook het Simulatieverslag Energiedelen Vlaanderen.

Stap 2

De deelnemer stelt vast hoe het energiedelen tussen aansluitpunten van dezelfde titularis er praktisch uit gaat zien. Deze vorm van energiedelen is ook mogelijk met tussenkomst van een marktpartij zoals een aggregator of een ESCO. Aangezien er nu maar één deelnemer energie met zichzelf deelt is het aanduiden van een beheerder of het opstellen van een contract tussen de deelnemers niet langer nodig.

Acties:

- Kies de aansluitpunten waartussen energie wordt gedeeld;
- Leg de verdeelsleutel vast;
- Kies indien van toepassing een derde partij die als tussenpersoon optreedt.

Stap 3

Tot slot is het tijd om het gekozen scenario werkelijkheid te laten worden.

Acties:

- Raadpleeg de informatie over de procedure bij Fluvius in het [Protocol Energiedelen](#);
- Verzamel de relevante informatie (naam, e-mail- adres, telefoonnummer, EAN-code);
- Registreer de relevante informatie voor Energiedelen tussen aansluitpunten van één titularis op [mijnFluvius](#).

Andere stappenplan

Voor meer details over de procedure voor energiedelen tussen aansluitpunten van één titularis wordt ook naar deze handleiding verwezen: [Manual Energiedelen zelfde titularis Basis \(streek regisseurs\)](#)